

NARZĘDZIA WEB 2.0 W BIBLIOTEKACH PEDAGOGICZNYCH

Dzięki narzędziom Web 2.0 biblioteki zyskały ogromne możliwości publikowania tworzonych treści w Internecie w postaci dokumentów tekstowych, prezentacji multimedialnych, fotografii, materiałów audio, wideo i innych. Bibliotekarze dużą wagę przywiązują do content marketingu w działaniach promocyjnych online, czyli do tworzenia różnorodnych treści i rozpowszechniania ich w sieci. Treści te mogą przybierać różną postać, np. artykułu, prezentacji multimedialnych, filmów, grafiki itp. Duże znaczenie ma forma publikacji, ale ważna jest także sama treść i merytoryczna zawartość. Wykorzystując różnorodne, dostępne narzędzia Web 2.0 bibliotekarze włączają się aktywnie w tworzenie wartościowego contentu i jego rozpowszechniania.

Najbardziej popularne i najchętniej tworzone w bibliotekach pedagogicznych są prezentacje multimedialne – efektywne narzędzie nowoczesnego marketingu treści. Bardzo często przygotowywane są na potrzeby konferencji, szkoleń i spotkań organizowanych w placówkach bibliotecznych. Charakteryzują się ciekawym sposobem przekazu i integrują różne jego formy – obok informacji tekstowych można zamieszczać w nich zdjęcia, grafiki, animacje, ścieżki i efekty dźwiękowe, narrację, osadzone filmy wideo itp. Przez swój multimedialny charakter oddziałują na wiele zmysłów, są atrakcyjne dla odbiorców, czytelne, wzbudzają ciekawość, a przez to mają większe możliwości wpływu niż tradycyjne formy reklamowe.

Ponieważ zaletą prezentacji multimedialnej jest jej różnorodna, atrakcyjna forma, bibliotekarze coraz częściej i chętniej wykorzystują nowoczesne, innowacyjne i nieszablonowe rozwiązania. Nie ograniczają się do powszechnie znanego płatnego programu Microsoft PowerPoint, ale sięgają po darmowe (lub z planami darmowymi) aplikacje online, np. Prezi, Emaze, PowToon, Canva i wiele innych (Aplikacja do tworzenia prezentacji, 2016).

¹ Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie.

542 prezis

Biblioteka Pedagogiczna
Aleksandra Kopczyńska ● 20

Biblioteka Pedagogiczna KPCEN we
Wrocławku
Iwona Lelewska ● 40

Biblioteka Pedagogiczna w
Bolesławcu
M. A. ● 161

BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA
Aneta Dobrzyńska ● 42

Biblioteka Pedagogiczna w Chetmie
Jolanta Miącz ● 24

Biblioteka Pedagogiczna CEN
Małgorzata Wiszowata ● 6

Pedagogiczna Biblioteka
Wojewódzka w Gdańsku Filia w
Starogardzie Gd.
Ewa Górecka ● 90

Biblioteka Pedagogiczna w
Ostrołęce
Aneta Dobrzyńska ● 43

Biblioteka Pedagogiczna
Aleksandra Kopczyńska ● 12

II. 1. Fragment wykazu prezentacji zgromadzonych w Prezi. Źródło: Prezi.com. Pobrane 10 kwietnia 2018, z: <http://www.prezi.com>

Prezi to najbardziej popularna darmowa aplikacja działająca online, dostępna pod adresem <http://www.prezi.com>. Prezentacje przygotowane w Prezi nie opierają się na slajdach (charakter linearny), ale mają układ mapy (charakter nieliniowy), na której w dowolny sposób można rozmieszczać teksty, grafikę i filmy. Są bardzo efektowne i sprawiają wrażenie trójwymiarowych, podczas odtwarzania widok przybliża się i oddala, w określonej kolejności można oglądać elementy umieszczone na jednej mapie. Gotowa prezentacja zostaje zapisana na koncie użytkownika w serwisie. Biblioteki pedagogiczne bardzo chętnie korzystają z tego programu użytkowego.

Równie ciekawym narzędziem Web 2.0 do tworzenia prezentacji online jest Emaze (<http://www.emaze.com>). Pozwala tworzyć zarówno prezentacje 3D, jak i pokazy z tradycyjnym sposobem przejść między slajdami. Oferuje bogatą galerię motywów, efekty animacji, możliwość dodawania multimedialnych (muzyka, filmy z YouTube), obrazów i kształtów, jak też importowanie

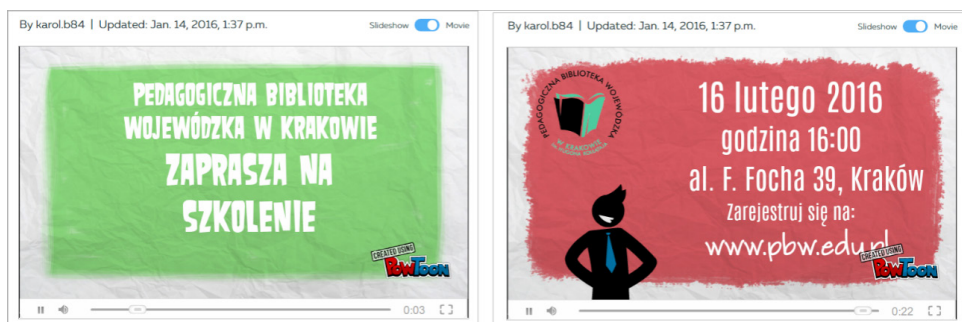
prezentacji PowerPoint. Przygotowane prezentacje można w łatwy sposób udostępnić za pośrednictwem popularnych serwisów społecznościowych (Facebook, Twitter, Pinterest). Dostępna jest także opcja pobrania linku i kodu embed. To narzędzie także wykorzystuje wiele bibliotek pedagogicznych. Tematyka prezentacji jest zróżnicowana – od wirtualnej wycieczki po bibliotekę, relacji z uroczystości jubileuszowych, instrukcji posługiwania się katalogiem bibliotecznym, przez prezentację oferty edukacyjnej, zaproszenia na spotkania, wystawy, konferencje, po materiały edukacyjne wspomagające lekcje biblioteczne i lekcje przedmiotowe.

II. 2. Prezentacja Biblioteki Pedagogicznej w Gdyni. Źródło: Emaze. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <https://www.emaze.com/@ACOTCLTR/oferta%20PBW>

Kolejny ciekawy kreator prezentacji online, to PowToon (<http://www.powtoon.com>) umożliwiający tworzenie prezentacji w formie krótkich animowanych filmów przypominających kreskówki, które potrafią zwrócić uwagę odbiorcy znacznie szybciej, niż najbardziej interesujący tekst. PowToon bardziej przypomina edytor wideo niż narzędzie do tworzenia prezentacji. Zamiast kolejnych slajdów, jest dostępna oś czasu i inne narzędzia pomocne przy edycji.

Inne aplikacje Web 2.0 pozwalające na tworzenie prezentacji online są wykorzystywane w bibliotekach pedagogicznych raczej sporadycznie. Częściej sięgają po nie pojedynczy pracownicy, zaś konta instytucjonalne spotykane są rzadko. Z ogromnej liczby takich narzędzi warto

II. 3. Zaproszenie na szkolenie w formie animowanej prezentacji. Źródło: PowToon. Pobrane 16 kwietnia 2018, z: <https://www.powtoon.com/online-presentation/e5GPjj3Oi0O/prezi/?mode=movie>

wymienić Animoto (<http://animoto.com>) aplikację umożliwiającą tworzenie świetnych pokazów slajdów przy pomocy zdjęć wcześniej przesłanych do serwisu. Serwis udostępnia bogatą bazę materiałów audio, które mogą być tłem muzycznym dla filmu. Po wybraniu zdjęć i muzyki system One-Click Remix renderuje automatycznie kompletny plik wideo. Wersja darmowa umożliwia przygotowanie filmu trwającego maksymalnie 30 sekund. Drugim ograniczeniem jest liczba zdjęć, które można wykorzystać podczas takiej prezentacji (maksymalnie 12). Dodatkowo w dowolnym miejscu filmu można umieścić krótki tekst (Animinto najlepszą aplikacją, 2016).

Nie można zapominać o Prezentacjach Google – internetowej aplikacji, która pozwala tworzyć i formatować grafiki prezentacyjne oraz współpracować na bieżąco z innymi osobami i przechowywać prezentacje online na Dysku Google. Przejrzysty interfejs i niewiele opcji sprawiają, że łatwo przejść przez cały proces tworzenia – od wyboru motywu, po wypełnienie szablonu treścią. Można skorzystać z różnorodnych motywów, setek czcionek, funkcji dodawania filmów, animacji. Gotową prezentację można wyeksportować do formatów PDF, PPTX, SVG, PNG, JPG i TXT.

Bardzo ciekawym narzędziem jest też Slides (<http://slides.com>). Po założeniu bezpłatnego konta użytkownik otrzymuje 250 MB do zapisania utworzonych prezentacji w chmurze. Slides oferuje bardzo atrakcyjne pod względem stylu animacje przejść pomiędzy slajdami, bogate palety kolorów i możliwość nawigowania prezentacją z dowolnego urządzenia z ekranem dotykowym. Można skorzystać z planu darmowego, w którym wszystkie prezentacje są publiczne i nie można im nadać statusu prywatnych. Slides to esencja minimalizmu i prostoty. Płaskie tła, napisy, czasem pastelowe tło, ewentualnie jakiś obraz. To idealne rozwiązanie dla osób chcących uzyskać elegancką i minimalistyczną prezentację.

II. 4. Książeczki elektroniczne przygotowane przez biblioteki pedagogiczne w serwisie StoryJumper. Źródło: StoryJumper. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <https://www.storyjumper.com>

Kolejna grupa interesujących narzędzi Web 2.0 służy do opracowywania atrakcyjnych e-publikacji. Jednym z nich jest StoryJumper (<http://www.storyjumper.com>) – aplikacja online umożliwiająca tworzenie książeczek elektronicznych. Ma proste menu i narzędzia ułatwiające pracę nad tworzonym tekstem. Wykonaną książeczkę można opublikować i udostępnić innym osobom.

Chociaż aplikacja z założenia jest przeznaczona dla uczniów, to w rękach kreatywnego bibliotekarza może być ciekawym narzędziem do prezentowania różnorodnych treści. Z możliwości StoryJumper korzystają np.: Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie i w Częstochowie, Biblioteka Pedagogiczna w Stalowej Woli, Tarnobrzegu, Gorzowie, Chełmie i inne².

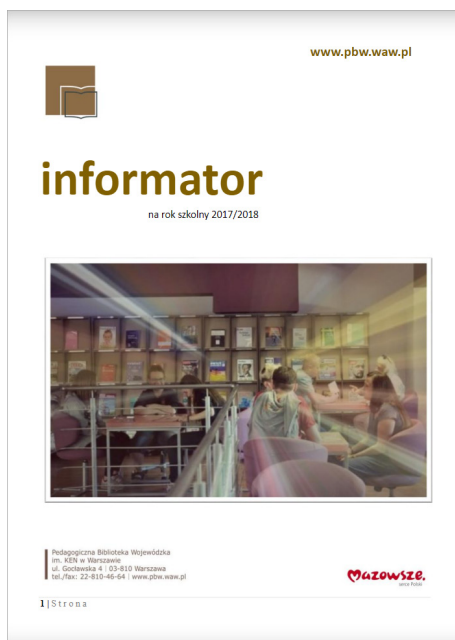
FlipSnack (<http://www.flipsnack.com>) i Youblisher (<http://www.youblisher.com>) to kolejne, bardzo ciekawe narzędzia online do generowania książeczek i albumów z przewracanymi stronami, które można oglądać w Internecie w postaci przygotowanego wcześniej dokumentu PDF. Narzędzia te doskonale nadają się np. do przedstawienia historii bibliotek, opisu uroczystości i ważnych wydarzeń, które miały tam miejsce, prezentacji prac konkursowych wyróżnionych przez biblioteki.

FlipSnack oferuje plan darmowy, w ramach którego można przygotować trzy książeczki składające się maksymalnie z 15 stron każda. Do ich

² Zestawienie publikacji przygotowanych przez różne biblioteki pedagogiczne w serwisie StoryJumper, zob. (Library, cop. 2018).

przechowywania użytkownik otrzymuje 1 GB wolnego miejsca na serwerze. Aby utworzyć taką książeczkę należy wcześniej przygotować odpowiednie treści w programach umożliwiających zapisanie docelowego pliku w formacie PDF lub JPG i przesłać przygotowany dokument na serwer FlipSnack. Serwis Youblisher ma takie same funkcjonalności w zakresie tworzenia książeczek z gotowych dokumentów PDF, ale od niedawna oferuje nową funkcjonalność – możliwość utworzenia książeczki bezpośrednio w serwisie z pomocą udostępnionych narzędzi. Nie ma wtedy konieczności wcześniejszego przygotowania oddzielnego dokumentu (np. tekstowego czy prezentacji). Dla każdej wykonanej książeczki w serwisach FlipSnack i Youblisher jest generowany adres URL oraz kod embed, dzięki któremu można ją osadzić na stronie WWW biblioteki lub dowolnej platformie (np. blogu).

Niezwykle popularną platformą do publikacji treści jest Issuu (<http://issuu.com>), pozwalająca zamieszczać pliki w jednym z formatów obsługiwanych przez platformę, czyli: PDF, Word (DOC), Powerpoint (PPT), Open Office (ODS, ODP), WordPerfect (WPD), Rich Text Format (RTF) i Star Office (SXI, SXW). Przygotowany dokument nie może liczyć więcej niż 500 stron, a rozmiar pliku nie może przekraczać 100 MB. Załadowany do serwisu jest konwertowany na format Issuu, a utworzona w ten sposób publikacja pre-

II. 5. Informator PBW w Warszawie opublikowany w serwisie Issuu. Źródło: Issuu. Pobrane 14 kwietnia 2018, z: https://issuu.com/pedagogicznabibliotekawojewodzka/docs/informator_2017-2018

zentuje się jak elektroniczne wydania gazet. Narzędzie umożliwia dzielenie się udostępnionymi za jego pośrednictwem publikacjami oraz umieszczanie odnośników do nich w sieci i mediach społecznościowych. W wariancie bezpłatnym można analizować statystyki dotyczące własnych prezentacji (przeciętny czas spędzony na czytaniu danej prezentacji, liczba wyświetleń i otwarć, jak również funkcje społecznościowe – polubienia czy udostępnienia). Issuu dostępne jest również w wersji mobilnej.

Biblioteki pedagogiczne korzystają z Issuu, zamieszczając tam e-booki z nowościami, zestawienia bibliograficzne i inne materiały promujące ich działalność. Z tej możliwości skorzystały np. WMBP w Elblągu, PBW w Bytomiu, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu, Biblioteka Pedagogiczna w Wałbrzychu, Jeleniej Górze, Strzelinie i inne.

Blogi są kolejnym narzędziem służącym do publikowania treści. Biblioteki mogą wykorzystywać je do przekazywania podstawowych informacji o placówce i jej usługach, zakupionych do biblioteki książkach, do promocji czytelnictwa i literatury (recenzje nowych książek, lista polecanych książek z księgozbioru, fragmenty ciekawych tekstów itp.). Blog to doskonałe miejsce do publikowania relacji z imprez, które odbyły się w bibliotece lub zamieszczania zapowiedzi/zaproszeń na planowane wydarzenia. Oczywiście lista zastosowań blogów będzie się różniła w zależności od potrzeb użytkowników³.

Najbardziej popularne narzędzia do ich tworzenia, to WordPress i Blogger. O ile pierwsze jest bardzo chętnie stosowane do tworzenia stron internetowych bibliotek, to drugie chętniej wykorzystywane jest do prowadzenia typowych biblioblogów.

Mimo opcji komentowania postów i wykorzystywania blogów do komunikacji z czytelnikami, medium to nie jest obecnie zbyt popularne w bibliotekach pedagogicznych. Nieliczne księżnice prowadzą w Bloggerze strony internetowe placówki. Typowe biblioblogi funkcjonują niezależnie od strony internetowej biblioteki i najczęściej są to blogi o określonej ściśle tematyce, np. związane z konkretnymi wydarzeniami, projektami itp. Przykładami są:

- „CYMELIA Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi” – blog założony w 2015 r. w celu popularyzowania najciekawszych zbiorów, między innymi kolekcji starych druków oraz książek z XIX i początków XX w. i zainteresowania tego typu zbiorami oraz historią książki jak najszerzego grona odbiorców⁴,

- „Serwis jubileuszowy PBW w Łodzi” – blog założony z okazji jubileuszu 90-lecia PBW w Łodzi, obchodzonego w 2015 r.⁵,

³ Więcej o blogach bibliotecznych w: (Morawiec, 2015).

⁴ „CYMELIA Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi”. Pobrane 16 czerwca 2017, z: <http://cymeliapbwlozdz.blogspot.com>

⁵ „Serwis jubileuszowy PBW w Łodzi”. Pobrane 15 kwietnia 2018, z <http://90latpbw.blogspot.com>

• „Książka z kubkiem herbaty – czytamy i polecamy! Podejmij z nami wyzwanie czytelnicze” – blog Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Katowicach, który jest platformą komunikacji z czytelnikami, a w szczególności nauczycielami i uczniami, którzy przystąpili do tzw. wyzwania czytelniczego⁶,

• „Wydajemy własną książkę” – blog Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Warszawie, założony w związku z projektem edukacyjnym „Wydajemy Własną Książkę”, którego celem jest rozwijanie kultury czytelniczej – kultury książki⁷,

• „Bibliotheca extravaganza” – blog okolicznościowy Biblioteki Pedagogicznej w Jaworznie, założony w związku z obchodami Roku Czytelnika 2014⁸.

Niezwykle ciekawym przedsięwzięciem prowadzonym w Bloggerze jest blog „Kronika Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi” prowadzony od 2010 r.⁹

Blog jest wirtualną kroniką placówki, w estetyczny sposób publikowane są tam obszernie informacje dotyczące wszystkich wydarzeń, jakie mają związek z tą biblioteką. Jest przykładem bardzo dobrze prowadzonej strategii marketingowej i trafia do wielu odbiorców. Jest na bieżąco aktualizowany, łączna liczba wyświetleń to 79 896.

Warto wyróżnić także „Skarby biblioteki”¹⁰, blog prowadzony od 2011 r. w Bibliotece Pedagogicznej w Przasnyszu. Znajdują się tam bieżące ogłoszenia, relacje z wydarzeń, jakie odbyły się w bibliotece, zaproszenia na warsztaty, wystawy, linki do wartościowych materiałów edukacyjnych, rekomendacje książek, czasopism i artykułów. Blog jest aktualizowany na bieżąco, zawiera bardzo dużo artykułów i może się poszczycić wysoką liczbą wyświetleń (80 125).

Ciekawą działalność pokazuje także Biblioteka Pedagogiczna w Ostrołęce – prowadzi blog dedykowany bibliotekom szkolnym, który jest miejscem wymiany doświadczeń, bankiem pomysłów i formą promocji bibliotek szkolnych¹¹.

Blogi wpisują się w nurt Web 2.0 i mogą być bardzo skutecznym kanałem komunikacji z czytelnikami oraz platformą wspomagającą promocję bibliotek, ale pod warunkiem, że są systematycznie aktualizowane. Nie-

⁶ „Książka z kubkiem herbaty - czytamy i polecamy! Podejmij z nami wyzwanie czytelnicze”. Pobrane 14 kwietnia 2018, z: <http://podejmijwyzwanieczytelnicze.blogspot.com>

⁷ „Wydajemy własną książkę”. Pobrane 15 kwietnia 2018, z: <http://wydajemywlasnaksiazke.blogspot.com>

⁸ „Bibliotheca extravaganza”. Pobrane 15 kwietnia 2018, z: <http://pedagogicznajaworzno-czytelnikom.blogspot.com/2014/05/bibliotheca-extravaganza-ksiazki-i.html>

⁹ „Kronika Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi”. Pobrane 15 kwietnia 2018, z: <http://kronikapbwloz.blogspot.com>

¹⁰ „Skarby biblioteki”. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <http://skarby-biblioteki.blogspot.com>

¹¹ „Biblioteki szkolne w Ostrołęce”. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <http://bibliotekiszkolne.blogspot.com>

The screenshot shows the website interface for the 'Kronika Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi'. The header includes the title and navigation links: Strona główna, PBW w Łodzi, 90 lat PBW, Działania PBW, Linki, Kursy on-line, Kalendarz, Kontakt, and a search bar. The main content area displays several news items with dates and photos:

- 12 Cze 2017**: Konferencja "Ucyfrowieni" - Województwo Łódzkie było organizatorem konferencji „Ucyfrowieni”, która odbyła się w sali „Kina Szpulka” Łódzkiego Domu Kultury. Spotkanie...
- 11 Cze 2017**: Odjazdy Bibliotekarzy 2017
- 08 Cze 2017**: Zajęcia „A może wybierzemy się nad morze...” w ZSS nr 4
- 07 Cze 2017**: Czytamy Dzieciom w PM nr 23 w Łodzi
- 05 Cze 2017**: Głośne czytanie i...
- 02 Cze 2017**: Noc Bibliotek
- 03 Cze 2017**: Nasze Noce Muzeów

The right sidebar features a Facebook logo, a digital clock showing 03:15:41:4, and sections for 'ZAPROSILI NAS...' and 'NASZE NOCE MUZEÓW'.

II. 6. Kronika Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi. Źródło: „Kronika Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi”. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <http://kronikapbwlodz.blogspot.com>

stety w blogach bibliotek pedagogicznych można zauważyć problem tzw. martwych kont.

Do publikowania przygotowywanych przez biblioteki prezentacji multimedialnych (także dokumentów, np. w formacie PDF) wykorzystywane są serwisy oferujące plany darmowe, np. SlideShare i SlidePlayer.

SlideShare (<http://slideshare.net>) to największe medium do dzielenia się prezentacjami i łączenia ludzi poprzez treść. Serwis został założony w roku 2006, a w 2012 r. oficjalnie stał się częścią LinkedIn, międzynarodowego serwisu społecznościowego, specjalizującego się w kontaktach zawodowo-biznesowych. Platforma SlideShare rzadziej kojarzona z udostępnianiem dokumentów, infografik i filmów i jest jedną ze 100 najchętniej odwiedzanych stron internetowych na świecie. Posiada ponad 60 milionów unikalnych użytkowników i miesięcznie notuje około 160 milionów wejść (Głowacka). Po założeniu konta możliwe jest przesłanie do SlideShare prezentacji utworzonej w formatach PowerPoint, PDF, Keynote i OpenDocument, gdzie zostaje zamieniona na format Flash i staje się publicznie dostępna.

Biblioteki pedagogiczne w niewielkim stopniu wykorzystują serwis SlideShare jako kanał do promocji usług i produktów, często są to wyłącz-

nie pojedyncze prezentacje, zawierające np. zaproszenia na spotkania autorskie, wystawy pokonkursowe, wernisaże, prezentowana jest historia bibliotek, ich dorobek, zbiory i oferta. Profile w SlideShare posiadają między innymi: Biblioteka Pedagogiczna w Cieszynie¹², która na swoim koncie zamieściła 28 prezentacji, 23 dokumenty (m.in. zestawienia bibliograficzne, sprawozdania z imprez czytelniczych, wystaw) i Biblioteka Pedagogiczna w Żywcu¹³, udostępniająca pięć prezentacji oraz 13 dokumentów (zestawienia bibliograficzne). Liczba wyświetleń widniejąca pod każdym zamieszczonym elementem wskazuje, że ta forma publikacji i docierania do użytkowników cieszy się sporym zainteresowaniem.

Znacznie większą popularność zdobył serwis SlidePlayer (<http://slideplayer.pl>), w którym znaleźć można kilkadziesiąt prezentacji przygotowanych przez biblioteki pedagogiczne w Stalowej Woli, Swarzędzu, Skarżysku-Kamiennej, Jarosławiu, Skierniewicach, Kazimierzy Wielkiej, Bytomiu, Staszowie, Mławie, Rzeszowie i innych¹⁴. Zasada publikowania w SlidePlayer jest taka sama, jak w SlideShare – trzeba za pomocą dowolnego, dostępnego programu (np. Microsoft PowerPoint) utworzyć prezentację, przesłać ją na serwer, opublikować i udostępnić innym za pomocą linku. Link do prezentacji umożliwia jej wyświetlenie i obejrzenie, a ponadto pobranie na dysk lub ewentualną edycję. Istotne jest też, że SlidePlayer nie korzysta z formatu Flash, tylko z HTML5. Dzięki temu prezentacje są wyświetlane prawidłowo na dowolnym ekranie, także na urządzeniach mobilnych.

Niekwestionowanym liderem wśród serwisów Web 2.0 dających możliwość publikowania filmów, komentowania, udostępniania w innych mediach i oceniania jest YouTube, ale niewiele bibliotek pedagogicznych z niego korzysta. Część z nich po założeniu konta udostępniła od jednego do trzech filmów (np. biblioteki pedagogiczne w Sieradzu, Nowym Tomyślu, Złotoryi, Płocku, Tarnowie czy Sępólnie) i na tym poprzestała. Niektóre biblioteki zamieściły od czterech do dziesięciu filmów (np. biblioteki w Piotrkowie Trybunalskim, Toruniu, Olkuszu, Złotowie czy Bolesławcu).

Biblioteki pedagogiczne za pośrednictwem YouTube udostępniają filmy promujące konkretne placówki, czytelnictwo i korzystanie z bibliotek, relacje z odbytych wydarzeń. W kanałach niektórych bibliotek można też znaleźć filmowe instrukcje, w jaki sposób korzystać z katalogu online: jak znaleźć katalog w sieci, jak stosować wyszukiwanie proste i złożone, jakie są oznaczenia zbiorów oraz jak efektywnie posługiwać się kontem czytelnika.

¹² Profil Biblioteki Pedagogicznej w Cieszynie w serwisie SlideShare. Pobrane 16 kwietnia 2018, z: <https://www.slideshare.net/agatachromik>

¹³ Zasoby Biblioteki Pedagogicznej w Żywcu w serwisie SlideShare. Pobrane 16 kwietnia 2018, z: <https://www.slideshare.net/Biblioteka1>

¹⁴ Wykaz prezentacji zamieszczonych w serwisie SlidePlayer przez biblioteki pedagogiczne. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <http://slideplayer.pl/search/?q=biblioteka+pedagogiczna>

II. 7. Przykładowa prezentacja opublikowana w serwisie SlidePlayer. Źródło: SlidePlayer. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <http://slideplayer.pl/slide/3037997>

Spotkać można również edukacyjne filmy instruktażowe, przygotowane dla klientów bibliotek, czyli nauczycieli, studentów i uczniów (np. opisujące zasady posługiwania się programami komputerowymi).

Zdecydowanym rekordzistą pod względem liczby opublikowanych filmów jest PBW w Lublinie, która udostępniła 79 filmów. Są to głównie relacje ze spotkań, warsztatów, konkursów, wernisaży i innych imprez, które miały miejsce w bibliotece lub odbyły się z jej udziałem.

Warto też zwrócić uwagę na kanał PBW w Łodzi, w którym znajduje się bardzo dobrze przygotowany i z pewnością przydatny film instruktażowy *Korzystanie ze zbiorów Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi* (684 wyświetlenia) i film *Zapis zdalny do Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi* (943 wyświetlenia).

W kanale Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu 42 filmy pogrupowano w trzech playlistach, a szczególnie cenna jest playlista *Tutoriale*. Zgromadzono w niej 17 filmów, będących instrukcjami posługiwania się różnymi aplikacjami, np. *Jak edytować film w telefonie w aplikacji VideoShow*, *Jak zrobić prezentację w Emaze*, *Jak nagrywać dźwięk w programie Audacity* itp. Do niektórych tutoriali dołączono komentarze, często w formie pytań dodatkowych skierowanych przez oglądających filmy instruktażowe. Ciekawą zawartość ma także playlista *Czytamy*, gdzie opublikowano krótkie filmy promujące wartościową literaturę, zawierające

Tab. 1. Zestawienie bibliotek pedagogicznych najbardziej aktywnych na YouTube. Stan na dzień 22.01.2018

Nazwa biblioteki	Liczba udostępnionych filmów
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Lublinie	78
Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu	40
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie	36
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Łodzi	29
Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Częstochowie	21
Biblioteka Pedagogiczna w Pile	19
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krośnie	19
Biblioteka Pedagogiczna w Chełmie	15

Źródło: (Boryczka, 2018)

czytane przez pracownika biblioteki fragmenty książek. One również cieszą się dużym zainteresowaniem, np. fragment książki *Magiczne drzewo. Czerwone krzesło* Andrzeja Maleszki wyświetlono 3561 razy, a fragment *Bracia Lwie Serce* Astrid Lindgren wyświetlono 1589 razy.

Do komunikacji i wirtualnej współpracy biblioteki pedagogiczne wykorzystują media społecznościowe. To prosty sposób pozwalający na rozpowszechnianie różnorodnych informacji i szybką interakcję z klientami. Biblioteki tworzą swoje profile-wizytówki, a wiele z nich prowadzi jednocześnie kilka profili w różnych serwisach. Promują tam: działalność, usługi, udostępniane zdjęcia, filmy, różnorodne opracowania (np. zestawienia tematyczne) itp. Media społecznościowe to nie tylko promocja placówki, ale też możliwość szybkiego kontaktu z użytkownikiem i źródło pozyskiwania potencjalnych nowych czytelników. Wśród wykorzystywanych przez biblioteki mediów społecznościowych znajdują się takie serwisy jak: Facebook, Twitter, Pinterest, Instagram, Google+ i newslettery.

Zdecydowanie najpopularniejszym narzędziem, które wykorzystują biblioteki, jest serwis społecznościowy Facebook, który dzięki możliwościom budowania relacji z użytkownikiem jest serwisem bardzo przydatnym dla bibliotek. Stworzenie profilu, umożliwia zarówno gromadzenie kontaktów, jak i szybkie uzyskanie informacji zwrotnej od internautów. Stały kontakt z użytkownikami pozwala obserwować ich potrzeby i zachowania. Dzięki temu można łatwiej rozpoznawać i spełniać oczekiwania użytkowników względem biblioteki (Machcińska, 2013, s. 312).

Facebook pozwala oddziaływać nie tylko na osoby należące już do bibliotecznej społeczności, ale także na ich znajomych. Aktywność internauty widoczna jest w jego profilu, co zachęca innych użytkowników do sprawdzenia tego, co zainteresowało ich znajomego. Jeśli w ten sposób uda się przyciągnąć nowych członków internetowej społeczności, to można przypuszczać, że doprowadzi to do powiększenia liczby korzystających z usług tradycyjnej biblioteki (Podlaski, 2011, s. 143). Miarą efektów promocji za pomocą Facebooka są dane o liczbie fanów, liczbie znaczników „Lubię to”, liczbie komentarzy, udostępnień danego posta, liczbie zdjęć i filmów, na których oznaczono bibliotekę (Miotk, 2013, s. 197).

W wyniku samodzielnie przeprowadzonego wyszukiwania zlokalizowano na Facebooku profile 103 bibliotek pedagogicznych. Zamieszczane są tam podstawowe informacje o placówce, zaproszenia na spotkania autorskie, konkursy, relacje z odbytych imprez, galerie zdjęć, informacje o nowych książkach itp.

Na Facebooku można utworzyć tzw. wydarzenia i z tej funkcji biblioteki często korzystają. Wydarzeniami mogą być np.: spotkania autorskie, konferencje, warsztaty, wystawy, imprezy okolicznościowe (np. Tydzień Bibliotek, Noc Bibliotek). Potencjalnych uczestników może też zachęcić zamieszczenie zdjęć i filmów z poprzednich imprez. Utworzenie takiego wydarzenia zwiększa siłę promocji poprzez umożliwienie internautom dyskusji na jego temat, a przede wszystkim mogą oni potwierdzić obecność.

Sporadycznie biblioteki pedagogiczne wykorzystują możliwość założenia i prowadzenia grupy na Facebooku. Przykładem jest Biblioteka Pedagogiczna w Chełmie, która założyła grupę zamkniętą „Cyfrowy nauczyciel”.

Fanpage biblioteki na Facebooku pozwala budować społeczności wokół biblioteki, na którą składają się jej klienci i fani. Z tego względu tak ważna jest możliwość komentowania wpisów zamieszczanych na tablicy, udział w dyskusjach, w których czytelnicy mogą wyrażać swoje opinie. Dzięki temu biblioteki mogą poznawać gusta czytelników, ich oczekiwania i potrzeby.

Mikroblog Twitter (<https://twitter.com>) jest doskonałym narzędziem do działań promocyjnych i kontaktu z użytkownikami. Pozwala na wysyłanie i odczytywanie tzw. tweetów, czyli krótkich wiadomości tekstowych (do 280 znaków), wyświetlanych na profilu użytkownika i udostępnianych jego obserwatorom. Najczęściej używany jest na tabletach i smartfonach. Największą aktywność na Twitterze wykazują¹⁵:

- Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu (@BPTarnobrzeg) – 4230 tweetów, 5601 polubień,

¹⁵ Stan dotyczący aktywności wybranych bibliotek pedagogicznych w serwisie Twitter aktualny na dzień 19.03.2019 r.

- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie (@pbw_krakow) – 4400 tweetów, 12 000 polubień,
- Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Poznaniu (@PBP_Poz) – 2671 tweetów, 1430 polubień.

Za pośrednictwem tweetów biblioteki zachęcają do zapoznania się z różnymi informacjami, zwykle podając link i odsyłając do strony, na której są one zamieszczone. Są to nie tylko krótkie informacje promujące działalność bibliotek, w tym zapowiedzi spotkań, konkursów, imprez cyklicznych i okolicznościowych czy newsy o nowościach książkowych, ale także dotyczące np. czasowych zmian w organizacji pracy placówek, aktualizacji regulaminu itp. Czasem zamieszczane są też filmy i zdjęcia.

Kolejnym narzędziem z powodzeniem wykorzystywanym do promocji biblioteki jest Pinterest (<https://pl.pinterest.com>) – instrument pozwalający zbierać i przechowywać na tematycznych tablicach informacje o wybranych stronach internetowych zawierających obrazy lub filmy oraz powiadamiać o tym innych. Im więcej osób opatrzy daną stronę zakładką, tym większa szansa jej obecności na głównej stronie serwisu. Gromadzone zasoby można segregować tematycznie tworząc kolekcje dotyczące określonych wydarzeń, miejsc, ludzi, hobby, zainteresowań czy innych obszarów.

Biblioteki mogą tworzyć tablice tematyczne i popularyzować zbiory – pokazywać nowości biblioteczne, książki wyjątkowe, cenne, szczególnie polecane użytkownikom, a także ciekawe aranżacje wnętrz i fotografie budynku. Mogą tworzyć wykazy książek na dowolny temat, prezentować strony internetowe wybranych twórców literatury lub zasoby internetowe związane z miejscowością czy regionem. To dobre miejsce na popularyzowanie odbywających się w bibliotece imprez kulturalnych, wystaw, konkursów, spotkań, szkoleń, na przekazywanie ciekawych informacji związanych z książką i ksiąźnicą, samouczków, przewodników itp. Pomysłów na wykorzystanie funkcjonalności Pinteresta z pewnością jest jeszcze więcej.

Nieliczne biblioteki pedagogiczne korzystają z tego serwisu. Tablice tematyczne udostępniają np.: WMBP w Elblągu¹⁶, DBP we Wrocławiu¹⁷, WBP w Krośnie¹⁸, BP w Głogowie¹⁹, BP w Nowym Targu²⁰, BP w Pile²¹. Znajdziemy tam

¹⁶ Profil Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Elblągu w serwisie Pinterest. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://pl.pinterest.com/warmiskomazursk>

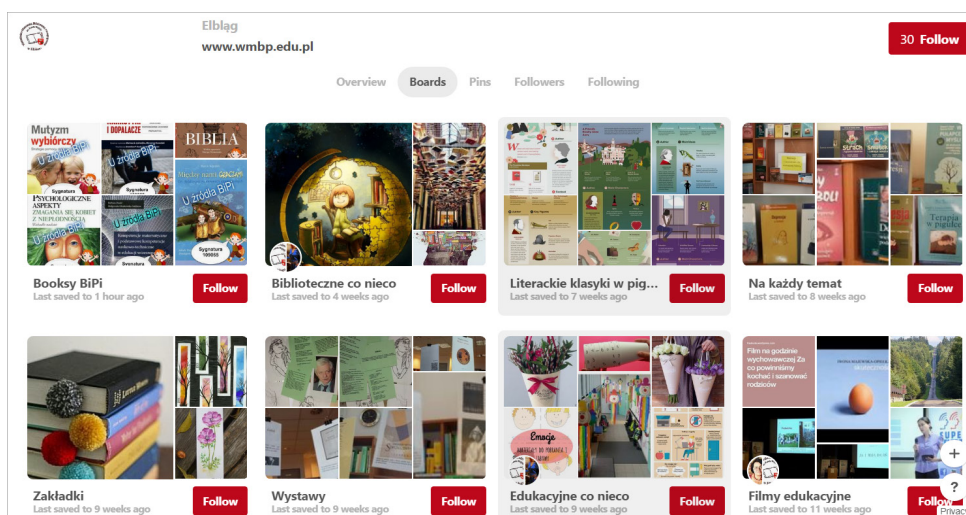
¹⁷ Profil Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu w serwisie Pinterest. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://pl.pinterest.com/bibliotekadbp>

¹⁸ Profil Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Krośnie w serwisie Pinterest. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://pl.pinterest.com/pbwkrosnospbwkro>

¹⁹ Profil Biblioteki Pedagogicznej w Głogowie w serwisie Pinterest. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://pl.pinterest.com/bpglogow>

²⁰ Profil Biblioteki Pedagogicznej w Nowym Targu w serwisie Pinterest. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://www.pinterest.fr/bibliotekap0222>

²¹ Profil Biblioteki Pedagogicznej w Pile w serwisie Pinterest. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://pl.pinterest.com/bibliotekawpile>

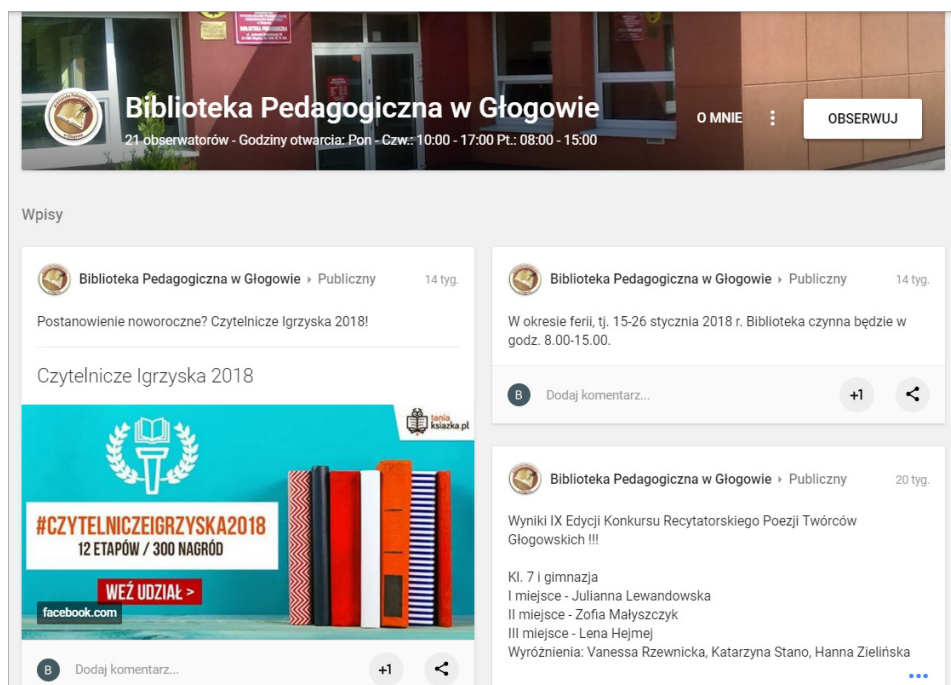
II. 8. Tablice tematyczne w serwisie Pinterest na koncie WMBP w Elblągu. Źródło: Pinterest. Pobrane 18 kwietnia 2018, z: <https://pl.pinterest.com/warmiskomazursk>

np.: Nowości wydawnicze, Zakupy, Szkolenia online, Zajęcia edukacyjne, Multimedia na lekcje, Warsztaty dla nauczycieli, Wystawy, Filmy edukacyjne itp.

Pod względem liczby założonych tablic i zebranych w nich materiałów, zdecydowanie wyróżniają się dwie placówki: Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, która utworzyła 20 tablic tematycznych i Biblioteka Pedagogiczna w Pile z 11 tablicami.

Google+ (<https://plus.google.com/>) jest w Polsce stosunkowo mało popularny, ale kilka bibliotek w dość udany sposób prowadzi tam swoje profile. Jego funkcjonowanie jest bardzo zbliżone do Facebooka, a dzięki powszechności wykorzystania pod artykułami branżowymi przycisków do udostępniania treści w wybranych mediach społecznościowych, można zobaczyć co polecają i upowszechniają inni użytkownicy związani ze środowiskiem bibliotekarskim (Przybysz, Pioterek, 2015). Możliwe jest udostępnienie poszczególnych wpisów na Facebooku i Twitterze, można pobrać link do artykułu, a także dodać do niego komentarz.

Biblioteki do promocji swojej placówki, jej działań i zbiorów oraz komunikacji z czytelnikami wykorzystują także Instagram (<https://www.instagram.com/>) – fotograficzny serwis społecznościowy, który pozwala na kreatywne wyrażanie siebie oraz marki za pomocą obrazu. Oprócz ciekawej fotografii z dodanym opisem i odpowiednich hashtagów (odpowiedniki hasła przedmiotowego), na profesjonalną promocję składają się również inne działania. Można obserwować profile pozostałych bibliotek, jak również własnych użytkowników, komentować ich publikacje, odpowiadać na

II. 9. Fragment konta Google+ Biblioteki Pedagogicznej w Głogowie. Źródło: Google+. Pobrane 18 kwietnia 2018, z: <https://plus.google.com/108069994661981226300>

komentarze, klikać „Lubię to” pod ich zdjęciami, nawiązywać interakcję (Jaskowska, 2015).

Liczba bibliotek pedagogicznych korzystających z tego serwisu jest niewielka; udało się wyszukać kilkanaście kont bibliotecznych. Konta w serwisie Instagram założyły m. in.:

- PBP w Poznaniu (pbp.poznan) – 248 postów, 252 obserwujących i 196 obserwowanych²²,
- WMBP w Elblągu (bibliotekapedagogicznaelblag) – 179 postów, 806 obserwujących, 796 obserwowanych²³,
- BP w Pile (bibliotekapedagogicznapila) – 191 postów, 343 obserwujących, 361 obserwowanych²⁴,

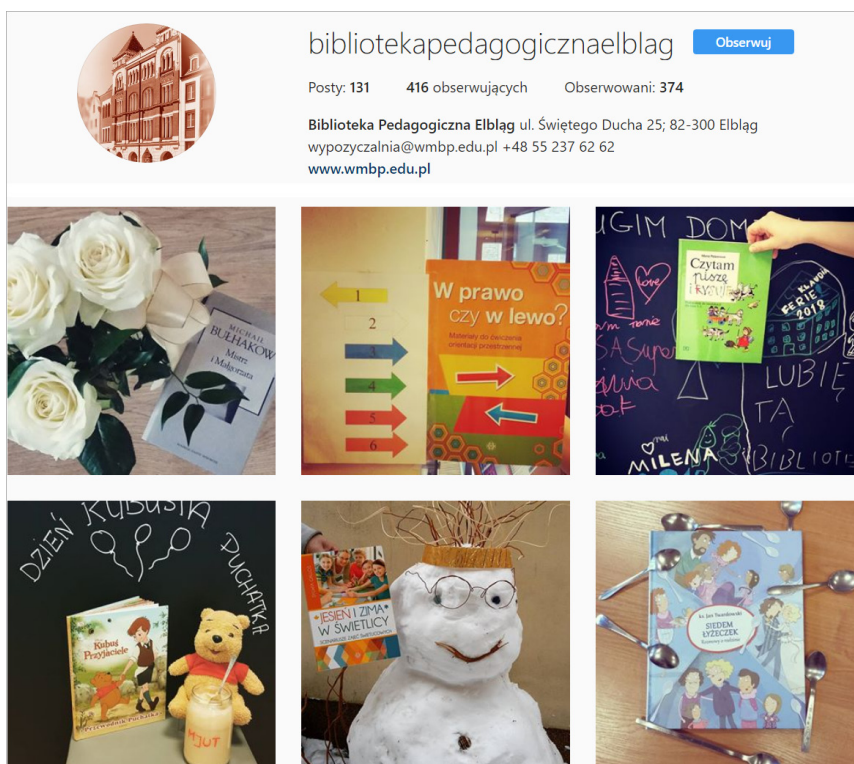
²² Profil Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Poznaniu w serwisie Instagram. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://www.instagram.com/pbp.poznan>

²³ Profil Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Elblągu w serwisie Instagram. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://www.instagram.com/bibliotekapedagogicznaelblag>

²⁴ Profil Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Pile w serwisie Instagram. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://www.instagram.com/bibliotekapedagogicznapila>

- BP w Zgierzu (bibliotekapedagogicznazgierz) – 84 posty, 499 obserwujących, 382 obserwowanych²⁵,
- BP w Chełmie (bpchelm) – 133 posty, 291 obserwujących, 347 obserwowanych²⁶.

Przeglądając zamieszczone na kontach bibliotek pedagogicznych obrazy warto zwrócić uwagę na atrakcyjność i innowacyjną formę ich przedstawienia. Dobry przykład niezwykle ciekawych aranżacji okładek książek prezentuje Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu.

II. 10. Przykładowe aranżacje obrazów zamieszczonych na Instagramie. Źródło: Instagram. Pobrane 18 kwietnia 2018, z: <https://www.instagram.com/bibliotekapedagogicznaelblag>

²⁵ Profil Biblioteki Pedagogicznej w Zgierzu w serwisie Instagram. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://www.instagram.com/bibliotekapedagogicznazgierz>

²⁶ Profil Biblioteki Pedagogicznej w Chełmie w serwisie Instagram. Pobrane 19 marca 2019, z: <https://www.instagram.com/bpchelm>

Opisane w artykule wybrane narzędzia wpisujące się w nurt Web 2.0 umożliwiają zarówno promocję działań placówek za pomocą tworzonych komunikatów medialnych, jak i komunikację z czytelnikami – klientami biblioteki. Ich różnorodność wykorzystywana przez biblioteki pedagogiczne wskazuje na to, że placówki te dokładają starań w zakresie działań marketingowych, aby być jak najbardziej atrakcyjnymi i nowoczesnymi dla użytkowników. Niewątpliwie można jeszcze wymieniać przykłady wykorzystania innych narzędzi (np. platformy e-learningowe, podcasty, screencasty, QR kody, infografiki, chmury tagów, elektroniczne publikacje itp.), z którymi można się spotkać śledząc działania promocyjne prowadzone przez biblioteki pedagogiczne w Internecie.

Bibliografia

- Animoto najlepszą aplikacją do tworzenia prezentacji. W: YouBoost. Pobrane 12 kwietnia 2018, z: <https://www.youboost.pl/blog/narzedzia/animoto-najlepsza-aplikacja-do-tworzenia-prezentacji>
- Aplikacja do tworzenia prezentacji – jak wybrać? (2016). W: Poradnik przedsiębiorcy. Pobrane 14 kwietnia 2018, z: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/aplikacja-do-tworzenia-prezentacji-jak-wybrac>
- Boryczka, B. (2018). Wykorzystanie mediów społecznościowych w bibliotekach pedagogicznych. *Biuletyn EBIB, 1 (178)*. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/620/762>
- Głowacka, A., 5 powodów, dla których powinieneś używać SlideShare w Twojej firmie. W: BRAND24 blog. Pobrane 15 kwietnia 2018, z: <http://blog.brand24.pl/5-powodow-dla-ktorych-powinienes-uzywac-slideshare-w-twojej-firmie>
- Jaskowska, B. (2015). Biblioteka w obrazkach, czyli jak efektywnie promować działalność biblioteczną na Instagramie. *Warsztaty bibliotekarskie, 1*. Pobrane 18 kwietnia 2018, z: <http://warsztatybibliotekarskie.pedagogiczna.edu.pl/nr-12015-45/biblioteka-w-obrazkach-czyli-jak-efektywnie-promowac-dzialalnosc-biblioteczna-na-instagramie>
- Library (cop. 2018). W: Storyjumper. Pobrane 17 kwietnia 2018, z: <https://www.storyjumper.com/book/search/q/biblioteka%20pedagogiczna>
- Machcińska, K. (2013). Facebook, YouTube, Twitter – jak promują się biblioteki? Marketing społecznościowy w bibliotece. *Forum Bibliotek Medycznych, 2*, 311-117. Pobrane 16 kwietnia 2018, z: http://cybra.lodz.pl/Content/7569/311_FBM_2013_nr2.pdf
- Miotk, A. (2013). *Skuteczne social media. Prowadź działania, osiągaj zamierzone efekty*. Gliwice: Helion.
- Morawiec, B. M. (2015). *Blog jako forma promocji oferty biblioteki w środowisku edukacyjnym*. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji. Pobrane 16 czerwca 2017, z: <http://docplayer.pl/10992114-Blog-jako-forma-promocji-oferty.html>
- Podlaski, A. (2011). *Marketing społecznościowy. Tajniki skutecznej promocji w Social Media*. Gliwice: Helion.

Przybysz, J., Pioterek, P. (2015). Media społecznościowe w służbie bibliotek. W: H. Brzezińska-Stec, J. Żochowska (red.), *Biblioteki bez użytkowników...? Diagnoza problemu, V Ogólnopolska Konferencja Naukowa Supraśl, 14-16*

września 2015 (s. 340-356). Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku. Pobrane 18 kwietnia 2018, z: http://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/4519/1/23_Przybysz_Pioterek.pdf

Bożena Boryczka

Web 2.0 Tools in Pedagogical Libraries

Abstract

Pedagogical libraries attempt to use available online tools to promote their activities. The article presents various Web 2.0 tools which enable libraries to create and publish valuable content and allow them to communicate with their patrons, i.e. readers. The author attempts to analyse the degree to which these tools are used in pedagogical libraries.

Keywords: pedagogical libraries, Web 2.0, multimedia presentations, e-publications, blogs, social media, promotion

Bożena Boryczka

Narzędzia Web 2.0 w bibliotekach pedagogicznych

Streszczenie

Biblioteki pedagogiczne dokładają starań, aby wykorzystywać dostępne narzędzia internetowe do promocji swoich działań. W artykule zaprezentowano różnorodne narzędzia wpisujące się w nurt Web 2.0, umożliwiające tworzenie i publikowanie wartościowego contentu i komunikację z czytelnikami – klientami biblioteki. Podjęto także próbę analizy, w jakim stopniu są wykorzystywane w bibliotekach pedagogicznych.

Słowa kluczowe: biblioteki pedagogiczne, Web 2.0, prezentacje multimedialne, e-publikacje, blogi, media społecznościowe, promocja